

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. II. Quæ verè nostra sint bona, & quis dicendus dare de suo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Hoc civis Monacensis civi suo candidè fallus, artificium sibi multo cfarissimum propoluit spe&andum.

§. II.

Cur Christus misericordiam præ cateris virtutibus laude ac premio donabit.

Non ablimili modo Christus æquissimus iudex bit, præ ceteris tamen Misericordiam: non quod illa virtutum sublimissima, sed ut gens humana nois, quantum ea sibi placeat. Hinc illa Domini voces: Misericordiam volo. Hæc divinisimæ cõcioniserat clausula: Amicos autem discite, quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium.

Cæsar. hom. 13.

Has Domini voces beatus Cæsius excipiens: Eleemosynam, inquit, quantum possumus, & quamdiu vivimus, & ipsi habere, & aliis impendere festinemus, ut securi possumus in die iudicii dicere. Da Domine, quia detrimus; nos fecimus, quod iussisti, tu imple, quod promissisti. Misericordiam vult Dominus. Sed singula hæc uberius suo loco.

Eccles. 9. v. 8.

Discamus ergo, quod Ecclesiastes per adumbrationem docuit: Omni tempore sint vestimenta tua candida, & oleum de capite tuo non deficiat. Omni tempore, inquit, animi & conscientie puritatem summis studiis tuere. Ad castes Agni nuptias tendis? veste nivea opus est. Sed & oleum non deficiat de capite tuo. Qui verò vestis servabitur munda, si caput nateo oleo? Cæleste hoc balsamum Misericordiae mirè fragrans, & purissimum est. Hoc semper in promptu habeas, interdiu & noctu ad manum sit unguentum istud. Virgines fatuæ oleo per negligentiam non aucto indormierunt celo. Tu igitur eme ab illo mescatore ditissimo, eme aurum ignitum, ut vestimentis albis induaris. Gazophylacium eleemosynæ præstabit hæc omnia. Eruditè dixit Petrus Chrysologus: Homo misericors, tot servos habet, quot nummos.

Chrysologus serm. 4.

Vt verò scias, mi Lector, non hic à nobis misericordiam multum verbosam, & parum actuosam describi, illud Osæ vatis expendamus. Osæa misericordiam verbis & blanditiis solum liberalem damnans: Misericordia vestra, inquit, quasi nubes matutina & quasi ros mane pertransiens. Imagine ad rem apulsimã ostendit Deus, quàm inutilis sit misericordia, quæ ampulatur verbis, & ore non manu prompta est. In vere nonnumquam ita calores augent, ut agri & arva pluvias extremè sitiant. Hinc supplicationes instituuntur & ambarvalia ad eliciendas pluvias, & segetis calamitates avertendas. Dum hæc fiunt, manè aliquot nubes aduehit, quæ spem faciant, & nimbos promittant. Interè violentior increbrescit aura, quæ nubes impellit & dissipat. Ita spes imbrum expirat, & aridissima terra sicco irascitur celo. Idem in rore antelucano est cernere. Post medium noctis rorulenta stilla velut madefactum cæli tapetium in terram dilabuntur, segetes & herbae recreantur, sed heu brevi solatio. Nasci sol exoriens mox omni roris succum prælabit. En talis est, inquit Deus, misericordia vestra. Curta est, & brevis hæc beneficentia, speciem habere videtur & formam, sed nervos non habet. Cùm ad rem venit, defunt manus tam formoso corpori; verba quidem bona, sed obsequia nulla. Hinc pauperes cum voculis illis læpitis dimittuntur: Deus vos juvet. Cùm tamen Deus jam olim severo iussu dixerit: Non deerunt pauperes in terrâ habitationis tue: idcirco præcipio ego tibi, ut aperias manum tuam fratri tuo egeno & pauperi, qui tecum versatur in terrâ. Cùm Bernardo dico: Ne putēs gratitutum, quod impendis pauperi; velis nolis, debitor es.

Deut. 15. v. 11.

Deus vos juvet. Cùm tamen Deus jam olim severo iussu dixerit: Non deerunt pauperes in terrâ habitationis tue: idcirco præcipio ego tibi, ut aperias manum tuam fratri tuo egeno & pauperi, qui tecum versatur in terrâ. Cùm Bernardo dico: Ne putēs gratitutum, quod impendis pauperi; velis nolis, debitor es.

§. III.

Ira Gioffa.

Aiunt Hierosolymis portam fuisse parvulam & angustam, quæ Foramen acis diceretur. Hanc transire nequit Camelus nisi positã sarcinã, & sub-

missio poplite Gibber camelus, homo dives & opulentus variis fortunarum sarcinis onustus, Cæli janua depressa proflus & angusta est. O cameli, o divites, transire vultis? genua submittite, sarcinas deponite. Et en paratos bajulos, qui eas à vobis in se recipiant? en pauperum turbam. Huic saltem aliquid sarcinarum committite, & per portam illam angustissimam, per foramen acis concedetur transitus.

Narrant hominem flagitiis nobilem egisse Bononiæ. Huic in quiete oblata species, & nocturni visus ejusmodi sunt objecti. Videbatur sibi mediis campis ab horribili ac procellosâ tempestate deprehensus. Fugam ergo molitus, ad ædes quas invenit proximas, pulavit, & tecto recipi petivit. Ad hunc progressa hospita: Ego, aiebat, Iustitia vocor. Tu verò mei neutiquam amans, facesse hinc; tui mores familie nostræ non conveniunt. Coactus igitur ad aliam domum transit, & hospitium rogavit. Huic iterum hospita: Ego, inquit, Veritas hic habito, tu verò hinc recede, mi homo, hostem non admitto. Hic etiam repulsam passus ad tertiam domum properavit, sed responsum est supplicis: Hic Pax habet: Atqui pax nulla est impiis, nulla, nulla. Tua te impietas ab ingressu arceat. Nihilominus, quia domus hæc mitissimos alitinquillos, consilium suggerimus. Tu porrò abi ad Pacis sororem Misericordiam, & admitti roga, aditum non difficilem impetrabis. Miser & undique exclusus, hoc tamen consilio lætus ad ædes Misericordiae contendit. Ad ostium pulsanti humanissimè responsum est: succederet tectis non ingratus hospes, modò cuperet suos mores domesticis aliquantulum attemperare. In hac domo neminem multitudine legum obrui; pæne unicam injungi observandam his verbis: Peccata tua eleemosynis redime. Quare si velit esse frugi, in eam misericordiae legem juraret; sumptu modico res maximas posse confici. At ille: Modò liceat esse incolam, aiebat, omnia quæ in his ædibus moris & juris sunt, facturum me recipio. O mortales, tempestas vobis imminet longè horribilissima: Divini iudicii turbo vos involvet. Agite, dum licet, & in ædes Misericordiae confugite. Hic asyllum securissimum eleemosynis impetratur. Vel mille seras cæli referat, aperta in pauperes manus.

CAPVT II.

Quæ verè nostra sint bona, & quis dicendum dare de suo.

QUEM AD MODVM fontes etiam abundantissimi demum exhauriuntur aquis, sic arcæ argento & auro plenissimæ tandem inania suas deplorant. Cæli Lydorum Regis gazophylacium longè opulentissimum est direptum: Erarium Darii Perfarum Regis multo ditissimum est despoliatum. Sardanapali palatium gazis plenissimum est combustum. Arserunt cum Rege hoc, Budæi calculo, præter vestes & purpuras, centies centena millia auri talenta 10000000, Vngaricorum aureorum 7000000000, septingentes millies cetera millia, Erarium Salomonis, è quo templum pene aureum totum prodiit, omnem Regum opulentiam superavit, sed etiã hoc denique exhaustum est. Cæpit & Salomon egere, ideoque cives tributis premere, & sanguinem eorum exugere.

Solus Rex cæsi Christus gazophylacium habet, quod nec diripi, nec exhauriri, nec imminui, nec comburi, nec suffodi, neque despoliari potest. In hoc digigitum intendens: Nolite, inquit, thesaurizare vobis thesauros in terrâ, ubi erugo & tinea demoluntur, & ubi fures effodiunt & furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in celo, eò nec rubigo, nec tinea, nec fures, nec flammæ

Regi eozophylaci direpta. Agraria sue caliditate. palaris. rioris. reari. quos. sapienter. ser millia. & bis. na septu. ginta. que mille. septingent. quatuor. ginta. septu. non. Adm. l. 2. Dyp. septu. c. 11. Soli regi cæli gazo. phylacium. nò potest. exhausti. nec diripi. Matia. l. 2. quent v. 19. c. 11.

queunt pertere. Hic locus unus & unicus ab omni temporum & hominum injuriâ tutissimus; omnia per manus pauperum eò deportantur securissimè. Eleemosyna gazophylacium inexhaustum. De hoc cœpi- mus differere: sed antequam progrediamur, necessarium profus indagare, quæ bona dicantur peculiararia, verè nostra, & quænam res mancipi sint. Ex alieno marfupio largiri facile. Hinc toties sacræ paginæ mo- nent, da de tuis panibus, de tuâ substantiâ, de frugi- bus tuis. Idcirco quid peculiariter Nostrum sit explica- bimus.

§. I.

Quadruplex bonum est, quod homo verè suum, & rem mancipi vocet. Primo loco numerantur Animi bona, seu bona Viæ, sed interiora. Dicto Philo- sophi nil notius: Omnia mea mecum porto. Sed ex- quiritus hoc tradendum. Græciæ urbs Megara bis occupata est, haud multum diverso tempore. Primò eam Ptolemæus Soter cepit, qui pro magno ducens Stilponem abducere, pecuniam & preces obtulit, ut secum migraret in Egyptum. Noluit Stilpon, sed in patriâ resti afflictâ permansurum se affirmavit. Eandem postmodum urbem Demetrius Polioretetes expugna- vit, cui virtus & eruditio Stilponis non ignota, ideo virum, & omnem ejus domum servari, & si quid ere- prum esset, restitui mandavit. Iustus igitur Stilpò com- plecteretur scripto, quid rerum perdidisset? Nobilem hanc vocem edidit: Nihil meum amisit. Eruditionem enim nemo abstulit, & ratio mihi scientiæque relicta est; omnia mea mecum sunt. Atqui patrimonium ejus in prædam cesserat, & filias rapuerat hostis & patriam. At ille victoriam illi excussit, & se, urbe captâ, non in- victum tantum, sed indemnem esse testatus est. Habe- bat enim secum vera bona, in quæ non est manus in- jectio, dominii & vindicationis signum. Haud aliter Bias, cum ejus patriâ Priene captâ alius aliud fugiens auferret, interrogatus ille: Tu nihil asportas? Nihil, ajebat, nam omnia mea mecum porto.

Ita profectò scientia, virtus, doctrina nostra est, si labore nostro parta est. Quod hosti aut prædonibus potest cedere, nostrum appellari non potest. Omnis actio cum pietate suscepta nostra est. Opera enim illorum sequuntur illos.

§. II.

In bonis Nostris secundo loco numerantur Bona patriæ, bona scilicet æterna. Ad hæc fruenda condi- tum sumus. Hæc possidendi cepta non mors, non ortus, nulla vis non æternitas ulla rapit. Dilucidè satis Do- minus, testante Lucâ: Si in alieno, inquit, fideles non su- stis, quod vestrum est, quis dabit vobis? Quidquid nummo- rum aut honorum est, alienum est. Neque enim hæc nobiscum nascuntur, ut Ambrosius loquitur, neque nobiscum transeunt. Quâ ratione & Augustinus: Alic- nas appellat terrenas facultates, quia inquit, nemo eas se- cum moriens auferat. Nihil intulimus in hunc mundum: haud quibus quid nec auferre quid possimus. Opes temerè ob- tingunt, & momento pereunt nolentibus, & crebro etiam ante mortem: alienæ igitur sunt, quia non sunt perpetuæ. Ideo Christus: Quod vestrum est, inquit, quis dabit vobis? Nostrum vocat cælestes divitias, ait Eu- thymius.

Simillima dixit Theophylactus: Nostræ sunt divi- tiæ cælestes & divinæ, illic noster municipatus est. Pe- cuniæ, & possessiones, aliena sunt. Nostra igitur vo- cat æterna bona, non quòd Dei non sint, aut quòd ac- cepta Deo non referenda sint, sed quòd iis homo frui debeat, ut summo bono, sineque ultimo, ad quem creatus est. Nostra sunt ergo hæc bona, quandoqui- dem naturæ nostræ maximè consentanea, tum quia perpetuâ, & perpetuò nostra sunt. Quòd si aliena &

A non vestra, inquit Servator, malè administratis & usu maligno corruptitis, quis vestra vobis committeret? Eam ob rem Chryostomus exhortatur: Bonus sis dis- pensator eorum, quæ à Ddò tibi data sunt.

§. III.

Tertio Nostrum est tempus, & ad eò nostrum, ut qui amittit tempus, dici possit amittere seipsum: qui temporis dimidium, seipsum mediâ parte: se to- tum perdidisse dicendus, qui tempus totum perdidit. Diferentissimè Romanus Sapiens: Omnia, mi Lucili, ait, aliena sunt. Tempus tantum nostrum est: in hujus rei minus fugacis ac lubricæ possessionem natura nos misit. Ita, &c, mi Lu- cili, vindica te tibi, & tempus quod adhuc aut auferatur, aut surripiebatur, aut ex- idebat, collige & serva. Turpissima est jactura, quæ per negligentiam venit, & si volueris attende- re, magna vitæ pars labitur male agentibus, maxima nihil agentibus, & tota aliud agentibus. Quem mihi dabis, qui ali- quod pretium tempori ponat? qui diem æstimet? qui intelligat se quotidie mori? Fac ergo quod facere te scribis, omnes horas complectere.

Hieronymus & Cardanus de temporis dispendio ve- rissimè pronuntiavit: Nullius rei jactura maior est, sed nec ullius vilior. Oraculum ex tripode. Tempus perdidit se damnorum omnium maximum, cum tamen nul- lum damni sentiat minus. Alianus d memorat La- cedæmonios locandi temporis parcissimos fuisse: hinc nullum civium qui cessaret & laborem fugeret, tole- ratum. Fuit ut ad Ephoros magistratum deferretur, eos qui Deceliam occupassent, solere post meridiem deambulare. Mox ab Ephoris decretum: Ne deambule- tis. Nostrum est Tempus, si illud nostrum faciamus usu & industria. Non ad eò venustè sed verè nonnemo queritur:

Damnò fleo rerum, sed plus fleo damna dierum; Rex poterit rebus succurrere, nemo diebus.

Heremiæ plorantis querimonia est: Vocavit adversum me tempus. Putem ego non solum homines religiosos, sed quoscunque intelligentes alios creberrimè, & non leviter delinquere, prodigalitate temporis, cum opti- mas horæ particulas neglectum sinit elabi nihil agen- do aut inutilia. Non est ulla pars horæ, quæ non aut fidem exercere, aut spem erigere, aut charitatem au- gere, submissionem ac patientiam vegetare, aut aliud quippiam honesti, sanctique liceat agere. Nos inter- rim feriat homines, & ignavi cessatores desidia, som- ni, inanissimis colloquiis optimos dies frangimus. Ve- rissimum; Nullius rei jactura maior, nullius vilior.

§. IV.

Quartò, bonum verè Nostrum est, quidquid animo sincero pauperibus largimur. Pecunia quam da- mus, non nostra, sed nobis commissa est. Siracidæ monitum est: Eleemosyna viri quasi sacculus ærum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conservabit. Amplum via- ticum iter reddit jucundum, tantò enim prioriore lu- bentia viam ingredimur, quantò est turgentior auto- crumena. Largum viaticum comes quidè taciturnus, sed perquam gratus. Liberales eleemosynæ, viaticum ad cælum tutissimum. Quantò stipem dederis largio- rem, tantò te opulentiùs viaticum scito, securus pe- netrabis ad beatos. Rectissimè dixit Ambrosius: Solâ misericordia comes est defunctorum. Quod Augustinus cõ- firmans: Misericordia, inquit, ad Deum deducti hominem, & ad hominem deducti Deum: nunquam vidi hominem pium mala morte finire. Eleemosyna est sacculus auri dives, & inexhaustus. Qui pecuniam habet, habere censetur omnia. In mercatum aliquis proficitur, qui crume- nam secum deferat turgentissimam: Hic dominus est rerum pæne omnium, quas forù venales ponit. Emerat vult triticum? è sacculo depromit pretium. Mercari vult

Chryl. 10. 5. homil. 33. mihi pag. 219.

Tertium tempus.

Senec. ep. 1.

Quotidie, inquit, maxime somno vitæ terunt.

Aliud a- gunt, qui occupati sunt, ubi no- po rei.

Cardan. 1. 18. de sub- stit.

Alian. 1. 2. var. hist. c. 5.

Thren. 1. 15.

Quartum bonum quod sincero animo pauperibus largitur. Eccl. c. 17. v. 18. Signa- culum.

Aug. serm. 44. ad fra- tres in era.

Eleemosy- na est sac- culus auri inexhau- stus.

Quadruplex bonum quod homo suum vocat: Primum Animi bona.

Senec. de constantia sapientia c. 5.

Secundo in Bona patriæ.

Luc. c. 16. v. 12.

Aug. 1. 2. Evang. 99. c. 35.

1. Tim. c. 6. v. 7.

Eu. c. 16. v. 17.

vult oleum aut vinum? respondere jubet facculum. Comparare vult cosium aut pannum? cum facculo lequitur, & ex illo pro mercibus satisfacit. Pecuniâ emuntur omnia. Eleemofyna huic tali facculo simillima. Lucrum rerum omnium Eleemofyna.

Loe. lit. Addit Ecclesiasticus: Et gratiam hominis quasi pupillam conservabit. Qui enim Eleemofynas accipiunt, precibus refundunt, ut qui dederunt pecuniam, auctiorem recipiant gratiam. Nos esse quam cautissimos par est, quando divinæ gratiæ thesaurum inter tot hostes circumferimus. Mundus, Caro, Diabolus totos adversum nos exercitus educunt, ut gratiam eripiant, sed bono animo, eleemofyna celestem gratiam, non ut domum ruinofam, sed ut humani oculi pupillam firmissimis præfidiis tuebitur.

Oru, quâ homo habet, nō est dominus, sed dispensator. Cùm igitur in egenos largi ac benigni sumus, non nostram damus, sed ea dādo nostram facimus: nam opum, quas habemus, non domini, sed dispensatores sumus. Nos quidem jactanter dicere conuevimus: Hæc mea vestis, hæc mea domus, hic meus hortus, hoc prædium, hoc castrum, hoc oppidum meum: Hæc uxor mea, hæc filia, hi liberi, hi serui mei: Hi equi mei, hoc meum pecus. Hæc vocum ludibria sunt, & vero nomine signimenta. Et o qualis dominus, cui hodiernâ die vel crastinâ hæc omnia, quæ sua jactauerat, eripiuntur, ipse verò in tumulum dejicitur. Ideo nos præsci Patres non dominos, sed œconomos dispensatores, villicos appellant.

Chrysostomus hoc suis auditoribus e cathedra in os ingerens: Idcirco, ait, sepius nisi testamenta legens dicitur: Ille quidem habeat agrorum vel domus dominium, usum verò alius. Omnes enim usum habemus, dominium autem nemo. Et si enim nobis per omnem vitam permaneat, nullam facientes mutationem, divitiis, velimus nolimus in fine alius esse cedemus, ipsorum usum solo decerto. Ne dicas mihi: tot & tot annorum proventus repositos habeo: Quantacumque dixeris, omnia temere dices & incassum. Sepius unâ horâ & brevi temporis momento velut vento superne irruente jactabilis pulvis, sic hæc omnia e domo exsufflantur. Cogitemus naturam nostram; discamus qui sumus. Divitiæ nostra non sunt, sed Dei: Deus enim dispensatores nos divitiarum voluit esse suarum, non dominos: & ideo cui voluerit, dat eas, & a quo voluerit, tollit. Illud proprie nostrum, quod in nostrâ est potestate habere, si volumus. Quomodo autem nostrum accipiamus, quod est voluntatis, habere non possumus, nisi nobis fuerit datum.

§. V.

Quid ergo pecunias, quid domos, quid prædia jactamus, & nostra dicimus, quæ nostra non sunt? Eâ solum nostra est pecunia, quam liberalitate piâ nolimus esse nostram. Nostrum est tempus, quod usu congruo nostrum facimus. Nostra est eruditio & virtus, quam sedulitate constanti comparamus. Nostrum est celum, quod sudore multo ænimus. In ceteris omnibus curatores & villici sumus.

Elcearius in pauperes benignitas. Comes Ariani Elcearius, vir omni elogio dignissimus, tam potuit aurum generose spernere, quam benigne pauperes amare. Multa illi regia dona sapius oblata sunt; multa faciundæ rei ansa est præbita; sed multo ille sapientius animum formaverat. Cùmque dictarent, pro labore & industria posse utique, saltim honoris & gratiæ causâ accipi muneris aliquid, etiam sine noxiâ; Respondebat ille: Hanc animi facilitatem multis modis seopulum esse; tam accipienti munera, quam aliis inspicientibus. Etenim cui modestè situm esset initio cor, & pudicè habita manus, cum tandem adulate auro, desiderare, attrahere, contrudere: reis autem, & quibus causâ iusta, sed arca domi angusta sit, quid animi esse possit in ejusmodi judicio, ubi tantum aureis testibus rem agi videant. Quare cùm Elcearius a negotio se domum reciperet, in conclavè ad

instaurandam sibi solitam pietatem, quandoque dicere auditus est: Tu mihi, Domine Deus, in paradiso debes centum auri uncias, & duo panni cocinei volumina; ea mihi in celo reddibe. Percunctapri autem Alatiæ, quæ dicto supervererat, quid sibi de hac postulatione vellet? respondit, aurum & purpuram se hodie, cum habere potuerit, amore Christi rejecisse.

Vocem Christianam! Elcearius in pauperes liberalissimus id verè habuit, quod dedit, id suum esse dixit, quod pauperum esse voluit.

Anno Christiano quingentesimo septuagesimo nono, Lupicinus jam ævo gravis Chilpericum Regem adiit, cuius tunc aula Ianuæ apud Burgundiones erat. Lupicino vix palatium ingresso; sella Regis ad mensam accumbentis tremuit. Rex terribus: Hem, inquit, terra movet. At palatinum famulitium negat, se quidquam motus sensit. Ergo protinus, ait Rex, ad portam pervolate, ne quid illic hostile turbet. Concurrunt ad portam. Hic religiosus senex horrenti barbâ, veste inculâ Regis congressum expetit. Nuntiatur id k egi, qui hominem mox adesse iussit. Adductum interrogans: Quis es, inquit, unde huc addes, quod munus tuum, quæ postulatio est? Cui Lupicinus: Rex, inquit, vive: ego pater sum dominicarum ovium, quas Dominus spiritualibus cibis prælargè reficit, sed alimenta corpori desunt, ideo Majestatis tuæ manum benevolam supplices imploramus, ut ea victus & vestitus subsidio dignetur optulari. Religiosa & simpliciter facundia Rex delinitus promptè ac benevolè: Agros, inquit, & vineas vobis assignabo. Excipit Lupicinus: Da veniam, Regum optime, hæc nostræ leges non admittunt. Sed, si placet, aliquid de terræ frugibus impertire, nec enim decet monachos rerum dominiis extolli. Placuerunt regi tam verècundæ precibus: iussit igitur annis singulis trecentos modios tritici, ejusdemque mensuræ vinum, & centum aureos parafidis fratrum vestibus præberi. Quod regis ararium hodieque constanter pendit. Hæc Chilpericus seminavit non parè, nec reverè parè messuit, novo ditatus regno, qui proximè casurus fuerat è suo. Audiant, inquit Augustinus, ista divites, qui nolunt esse misericordes. Dives & pauper duo sibi sunt contraria: sed iterum duo sibi sunt necessaria. Pauperis est orare, & divitis erogare; Dei est pro parvis magna pensare. Fecundus est ager pauperum, cito reddit dominantibus fructum. Via calis est pauper; per quam venit ad patrem. Incipe ergo erogare, si non vis errare. Argite divites, pecuniam tunc dicite esse vestram, cùm eam erogando feceritis alienam. Incipite igitur erogare, si non vultis errare.

CAPVT III.

Cur danda sint eleemofynæ: Causa prima: Dei in nos liberalitas. Altera: Quidquid pauperi datur, Christo datur.

INTER selecta & diversa prorsus epitaphia, illud non nemini singulariter probatur; **HABEO QVOD DEDI, PERDIDI QVOD SERVAVI.** Superiore capite demonstravimus, id propriè fieri nostrum, quod in pauperes tribuendo fecerimus alienum. Quapropter eorum omnium sepulchris, quorum liberalitas egenos fovet, hanc epigraphen inscribere licebit: *Habeo, quod dedi.*

Annæus Seneca id, quod diximus, illustrissimè confirmans: Egredie, inquit, mihi videtur M. Antonius apud Rabirium poetam, cum fortunam suam transeuntem aliò videbat, & sibi nil relictum præter jus mortis, exclamare: *Hoc habeo, quodcumque dedi. O quantum habere potuit, si voluisset!*